

Vi

kvinnor

I DEMOKRATISKT VÄRLDSFÖRBUND

Nr **4**

LÄS i detta nummer:

Är vi lyckligare än andra —
eller har vi bara en finare
fasad?

Visan som är en fredspredi-
kan

Möte med Ungerns kvinnor

När barnen är sjuka och mor
måste till sitt arbete

Som gäst hos tyska kvinnor

Forskaren och människan
Marie Curie

Noveller, dikter, barnsida,
sömnad, mat m. m.

OMSLAGET:

En vårens budbärare

Årg. 9 - 1957 - 50 öre

Visan som är en FREDSPREDIKAN

Det är en sak jag har grubblat över den senaste tiden och som jag inte kan få ur tankarna, därför att det hela syns mej så obegripligt.

I radion för en tid sedan hörde jag en skildring från Paris — om det var Sven Aurén eller Victor Vinde som talade har jag glömt — om den franska regeringens åtgärder för att dämna upp för den växande opinionen mot kriget i Algeriet. Bland annat redogjordes för hur en känd journalist och författare åtalats för en artikelserie han börjat publicera. Vederbörande har varit inkallad till krigstjänst i Algeriet (hans inkallelse betraktades i Frankrike som »politiskt begrundad» sade radiorapportören...) och efter hemkomsten har han alltså börjat offentliggöra en serie artiklar (som tydligen så småningom skall bli en bok) om vad han upplevat i kriget. Det är hemska saker han berättar om de franska trupernas framfart och regeringen söker nu sätta munlås på honom. Som ett annat typiskt exempel på den franska regeringens försök att tysta ner folkets protester nämndes hur en liten visa blivit förbjuden, som handlade om en flickas sorg över sin älskades död i kriget »till ingen nytta». Visan var enkel och okonstlad, men meningen i den oändligt gripande. Och eftersom det framgick att den fanns i svensk grammofoninspelning beslutade jag försöka få tag i skivan. Den franska titeln uppgavs vara »Le déserteur» («Desertören»). Och nu kommer det som jag vill beteckna som fullkomligt obegripligt.

I den första musikaffär jag besökte visste man genast vilken skiva jag menade: det var en Decca, den hette »Jag står här på ett torg», tolkningen av den franska originaltexten hade Lars Forsell gjort och insjungningen stod Ulla Sjöblom för. Men tyvärr är skivan *indragen* och finns inte att få i handeln, upplyste expediten. På min häpna fråga om varför fick jag till svar att visan förbjudits i Frankrike. Ja, men Sverige är väl ingen fransk koloni, sa-

de jag. Nej, det trodde nu inte expediten heller, men det franska beslaget hade slagit igenom i Sverige också. I ytterligare två musikaffärer som jag besökte fick jag samma besked. En av expediterna trodde dock att »beslaget» på sin tid skedde så att de skivor som fanns i handeln då inte togs i beslag men att det blev förbjudet att släppa ut flera... Alltnog, Lars Forsells och Ulla Sjöbloms tolkning av den franska flickans sorg är försvunnen ur musikaffärernas skivlager.

Varför i all rimlighets namn? Om den franska regeringen och dess polis är skrämde för det egna folkets vrede så kan den väl ändå inte sätta proppar i det svenska folkets öron. Eller kan den det kanske?

Visan är på intet sätt märklig ur litterär synpunkt och melodin är tämligen banal. Men det är ju fallet med så gott som allt i schlagerväg. Det som gör den här lilla franska visan till något utanför det vanliga är ämnet: krigets förbannelse, den smärta som andas ur flickans enkla ord och hennes frågor till dem som makten haver.

Så snart man sätter på radion trummar de mest banala och dumma schlagertexter mot ens trumhinnor. Det är »love-love-love» för hela slanten. Är man så rädd för att människorna som lyssnar till schlagerunderhållningen någon gång skulle påminnas om att den värld vi lever i har alltför litet av kärlek men gränslöst mycket av sorg och fruktan under atom- och vätebombens skugga? Anses det inte förenligt med »förhållandet till främmande makt» att svenska folket påminnes om att Frankrikes regering sedan flera år för krig i Algeriet och att franska och algeriska kvinnor bär sorg?

Kära läsare, här bredvid har ni texten till den franska visan. Kan någon av er förklara varför man inte får köpa den på grammofonskiva i Sverige — fast den inspelats?

Jag står här på ett torg...

Jag står här på ett torg,
ett cirkuståg passerar,
en clown, en vind passerar
men jag är full av sorg.
Mitt hjärta är en sång,
den handlar om hans läppar,
den handlar om hans ögon
som spelade en gång.
O, säg ni som är här,
vad skulle ni då göra,
vem skulle ni då höra
om den som ni har kär
blev borta i ett krig
till ingen, ingen nytta,
där människor blev förbytta
som djävlar med dig?

Jag står här på en square.
Det regnar i mitt hjärta,
det säger i mitt hjärta
att han är inte här.
Fast fåglarna ger hals
och träden gröna vaknat
jag ser det med min saknad,
jag ser det inte alls.
För den som jag höll av
har stympats, bränts och satsats,
förlorats, glömts och kastats
med andra i en grav.
Vem spelar detta spel
med blod och svett och tårar
med kulsprutor och bårar?
Jag vet att det är fel.
Ni vet att det är fel.

Jag vet att jag är dum.
Säg ingenting om riken,
de Gaulle och politiken
för då så blir jag stum.
Men säg, herr President,
om Ni har tid att svara,
ack, kunde Ni förklara
det onda som har hänt.
Vem är det som ställt till
så vi som är som andra
skall slåss emot varandra
fast ingen av oss vill?
O, alla ni med makt,
jag ville bara säga:
Låt människorna leva
och gör som jag har sagt.

Britta

Är vi LYCKKLIGARE än andra – eller har vi bara en finare fasad?

*Höghus i
Vällingby*

Är svenskorna lyckligare? lyder rubriken över en artikel i senaste numret av den västtyska tidskriften *Die Frau von heute*. Artikelförfattarinnan (sättet att behandla ämnet tyder på att det är fråga om en kvinna) har tydligen vistats någon tid i Sverige, ty hon tycks vara väl informerad om förhållandena hos oss och de problem vi brottas med. 150 års fred har gett Sverige en levnadsstandard som ligger över de flesta andra länders i Europa, säger hon, men också svenskan har sina bekymmer och hennes liv förflyter inte så skyddat och harmoniskt som man i Västtyskland gärna föreställer sig. Också hon — svenskan alltså — klagar över prisstegringar, alltför höga hyror och de tyngande skatterna.

Hon berättar om de moderna köken, om den betydelse Hemmens Forskningsinstitut haft som en kvinnornas trogna hjälpare när det gäller råd om goda och ändamålsenliga redskap, möbler och textilier. Vår skolbespisning prisar hon som en stor hjälp åt mödrarna och i de allmänna barnbidragen och bostadssubventionerna ser hon ett viktigt stöd till barnfamiljerna. Men våra daghem »som är så berömda i utlandet och så gärna fotograferas av turister» räcker på långt

när inte till för behovet, påpekar hon alldeles riktigt. Och så berättar hon om de svenska kvinnornas stora arbetsbörda när de skall förena förvärvsarbete med omsorgen om hem och barn och om »den smygande sjukdom som svensken så träffande kallar 'jäktneuros'...» Hon har talat med svenska läkare, psykologer och socialvetenskappare om saken, säger hon, och de ser betänksamma ut, rycker på axlarna: Hur skall man kunna komma den sjukdomen till livs?

*

Ja, hur skall man kunna bota den sjukdomen? Att kvinnorna i stor utsträckning är ute i förvärvslivet är ett faktum, och att de behövs där är lika obestridligt. Alla diskussioner som mynnar ut i rekommendationer om att de skall lämna arbetsmarknaden och uteslutande ägna sig åt hem och barn är orealistiska — utvecklingen går nämligen i riktning mot deras ökade deltagande i förvärvslivet. Här kommer samhällets eget behov av kvinnornas arbetskraft till uttryck liksom också kvinnornas behov av och intresse för förvärvsarbete både av ekonomiska och psykologiska skäl. Det är meningslöst och löjligt att söka rida spärr mot den utvecklingen. I stället

borde alla krafter sättas in på att hjälpa kvinnorna tillrätta med de problem som skapas just tack vare den förändring deras ställning i samhället undergått och undergår.

Medan barnen är små är deras beroende av modern störst och de kräver en mycket stor del av hennes tid och omsorger. Det är främst då möjligheterna till deltidsarbete borde finnas. Det är knappast någon lösning på problemet att, som man ibland hör föreslås, mödrarna gör ett uppehåll i förvärvsarbetet under de år barnen mest kräver deras omsorger, och sedan när de blir större återgår till arbetslivet igen. Så enkelt är inte problemet, även om familjens ekonomi skulle tillåta att man avstår från moderns inkomst. Varje yrkesarbetande människa vet hur viktig kontakten med yrket är. Att skära av den kontakten för flera är innebär ofta att återgången till yrket är stängd när frågan om förvärvsarbete på nytt blir aktuell.

*

Men deltidsarbete är inte lätt att få. Och det är inte bara inom det privata näringslivet man här spjärnar emot — intresset för att bereda kvinnor med barn tillgång till deltidsarbete är om möjligt ännu mindre inom den samhälleliga sektorn, alltså hos staten, kommunerna och landstingen. Därom vittnade värtaligt den undersökning socialstyrelsen för ett par år sedan gjorde och som 1954 års familjeutredning redovisade i januari i fjol. Enligt denna fanns det i januari 1955 inom landets samtliga kommuner 5.124 deltidsanställda kvinnor, därav 3.484 anställda på kollektivavtal. I den gruppen ingår som bekant skolbespisningspersonalen, vars arbetsuppgift är sådan att det i allmänhet bara är fråga

om deltidsarbete; man behöver dem icke för hel dag. För landstingen redovisades siffran 2.520 (mars 1955) och för de statliga organen sammanlagt 3.249 (dec. 1954).

I den nämnda promemorian erinras om en motion vid 1934 års riksdag som begärde att man skall skaffa yngre män arbete genom att bereda möjlighet främst för gifta kvinnor i statlig eller annan allmän tjänst till deltidsarbete mot avdrag på lönen. Då var det kris och stor arbetslöshet. Under kriget och efterkrigsåren, då en kännbar brist på arbetskraft började göra sig gällande, var en del industrier redo att erbjuda deltidsanställning åt yrkeskunnig kvinnlig arbetskraft för att på det sättet lösa arbetskraftsproblemet. Men så snart efterfrågan på arbetskraft började bli mindre blev det slut på tillmötesgåendet.

*

När skall man börja se på det här problemet från en vidare horisont. När skall kvinnornas mödrarnas behov läggas i vågskålen? Och barnens och familjernas?

Hur det i dag kan gå till berättade en spårvägskonduktis i Stockholm. För ett år sedan fick hon ett barn och har i samband med nedkomsten nu varit tjänstledig ett år. Under tiden hon varit borta från arbetet har man inom spårvägsbolaget börjat anställa kvinnor på deltid, för tjänst vid tunnelbanespärrarna och som konduktiser på linjerna. Hon hade hört att

erfarenheterna var mycket goda och bolagsledningen högst belåten med resultatet. Glad i hågen beslutade hon sig för att begära övergång till deltidsarbete. Hennes man understödde livligt idén och hennes mor lovade att rycka in de timmar hon arbetar och ta hand om den lilla. Men därav vart intet. Någon övergång från heltids- till deltidsarbete tilläts inte, var det besked hon fick. När hon var en vis och ville ha klarare besked fick hon till svar att naturligtvis stod det henne fritt att ansöka om deltidsarbete, men då måste hon först begära avsked och sedan lämna in ansökan om nyanställning — nu som deltidsarbetande. Hon hade 13 tjänsteår bakom sig och ordinarieanställning med allt vad det innebär av pensionsförmåner och trygghet i anställningen. 13 tjänsteår skulle utplanas som de aldrig existerat, pensionsförmåner som hon tjänat in skulle vara all världens väg. Det priset ansåg hon för dyrt och hela förslaget allt för kränkande.

*

Det behövs en annan och vidare syn på hela det här problemet. Den inledningsvis nämnda artikelförfattarinnan i den västtyska tidskriften berättar om en svensk kvinnlig riksdagsledamot som karakteriserar sambeskattningen som en »straffskatt» och en annan som galghumoristiskt uttrycker det så att »hos oss måste äkta makar betala nöjesskatt». Med den nämnda spårvägskonduktisen som exempel kunde de ha tillagt att hos oss

Trängsel och långa väntetider vid buss- och spårvagnshållplatser hör till de ting som pressar på stockholmarnas nerver. För att inte tala om hur sakta trafiken flyter framåt vid de s. k. rusningstiderna...

VI DISKUTERAR:

Uppllysning måste till

Från Älvdalen kommer följande inlägg i debatten om alkoholfrågan:

I vår tidning läser jag att Munksunds SKV-avdelning har diskuterat spritmissbruket och att läsekretsen är välkommen med sina synpunkter.

Också här i Alvsbyn har vi diskuterat frågan om spritmissbruket både i IOGT och andra av våra organisationer. Vi har faktiskt kommit fram till att nog både mödrar, lärare och andra ungdomens ledare brister ifråga om upplysningsarbete när det gäller att göra klart för barnen och de unga vilka förfärliga följder alkoholbruket får. När nu den 9-åriga skolan genomföres, borde inte då vi kvinnor samfällt göra en framstöt om att någon veckotimme tas i anspråk i skolan — från småskolan och vidare genom åren — för upplysning och propaganda mot alkoholen? Som mor vet jag att det »fröken» eller magistern säger är kungord för barnen. För övrigt tycker jag att man som förspel på biograferna kunde visa lämpliga upplysningsfilmer om alkoholfaran. På bio träffas ju både ungdomarna och de äldre (även om jag misströstar om att det är så mycket att göra åt de äldre...). Det uppväxande släktet måste tidigt få insikt om spritens skadeverkningar och de måste få det genom skolan och genom filmen, som har så stor publik. Det tror jag och de övriga med mig här skulle göra mera nytta än de propagandaskrifter som kommer i brevlådorna och som säkert för det mesta hamnar i papperskorgen olästa.

En mor bland många

uttages straffskatt av de förvärvsarbeteande kvinnorna om de tillåter sig att bli mödrar. Samhällets eget intresse av att det kommer barn till världen och att dessa barn uppfostras till goda medborgare hindrar inte att man betraktar det som en kvinnornas egen angelägenhet hur de skall gå i land med att sköta både förvärvsarbete och barn.

Sannerligen, det är på tiden att man börjar räkna också med mödrarnas och barnens behov och släpper efter på stelbent paragrafrytteri.

V. S.

Öid Majelden

Av Astrid Pettersson

De gamla, de kloka sin lägereld tände
för värmens och nyttans skull.
En gång i hedenhös svedjorna brände
och skogen stod skyddande tät i urgrå forntids-
timma.

Då kom han vandrande nerifrån havet
den förste odlaren, senig och stark
och han tog elden i följe
o:h lärde den bryta mark.
Och han hämtade kanske en kvinna
långt fjärranifrån över haven
och hon kom, efter farliga färder, vår anmoder hit
till vår eld.

Med längtan tillbaka
törhända hon följde ett rökmoln med blicken och såg
en hälsning i vinden och skyarnas tåg.

Så ärvde vi anmoderns längtan och anfaderns sträv-
samma flit.

Så ärvde vi vindarnas hårda tag
vårt liv blev längtan – och nit.
Men också den hårdaste fara att komma elden för
nära

att glömma att livet omkring oss skall vara
sig självt för att leva.
När odlarebragdernas sånger vid lägereldarna hördes
blev dikten en hymn till musklernas lag
och mjödet hon räckte ur sandskurad stäva
bekräftade mödans dag.

Men kvinnan tog stävan, den tomma, och skänkte
och lyddes till sången, på brygden hon tänkte
vid männens stormodiga ord.
– Där två strå mognade förr, där har du skördat
tiofalt flera
men livet är någonting bortom och mera.
I kväll i den falnande glöden
skall du spegla dej själv i de underligt formade kolen
och veta att granen och eken
ej kolnade lika
men askan blev jord, blev det sista i leken.

Ni tänder ju eldar för hägkomsters stunder?
För odlarebragder, för muskler av stål?
Ni drack ur en renskurad stäva till botten
och då föddes sången om bragder och mål.
Och lyfte ni längre och högre med blicken
till molnet, till regnet, till livet som gav
då skulle ni höra ur vinden, ur tiden
det sällsamma stora
från urkraftens hav:
Längta mot ljuset.
Mot spirande frö.
Jag lagt mina händer på säskäppans råga.
Jag signade kornet, gav anda och liv
o:h längtan i allt som livet vill lova.

Längta en grodd ur frö och ur kärna.
Längta det mjuka, det svaga att värna.
Längta att oron må fylla ditt hjärta
och lev med din bävan i ansvarets smärta.
Du kallar mej vek när du talar om tågan.
Du tiger med elden och värmen och lågan.
Du tror att du lever allenast av bröd
men längtan gör kampen och jag är din glöd.

Längta till flyttfågels lockrop om våren!
Du blev aldrig mättad på tiden och åren.
Du längtar du gamle, du längtar som jag
till skogsduvans kutter och vildgässens drag.
Du längtar till frihet, till trygghet på jorden.
Du längtar till kärlek
till kärlek i hjärtan och kärlek i orden.

Forskaren och människan

Marie Curie

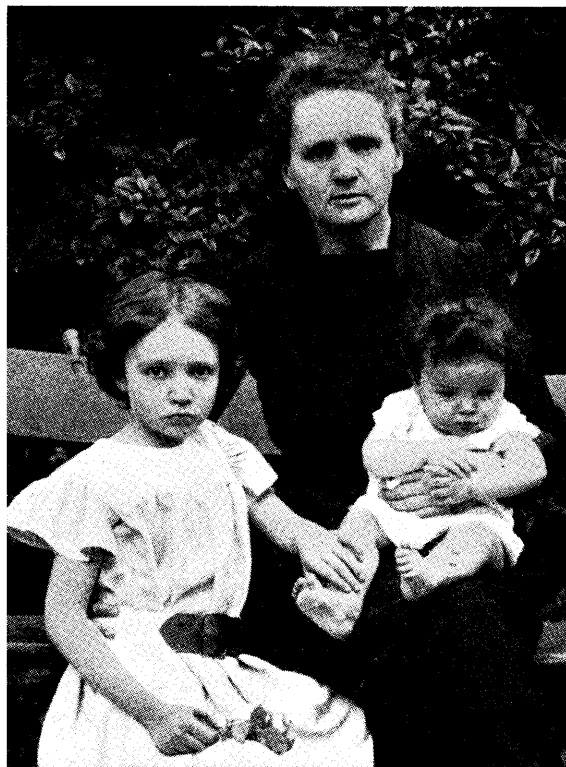
Den 5 november förra året hade femtio år förflutit sedan Marie Curie höll sin första föreläsning vid Sorbonne. Hon tog då upp den mantel som en månad tidigare glidit från hennes makes — Pierres — axlar och blev den första kvinna som besteg en kateder vid ett franskt universitet. Femtioårsdagen firades vid Sorbonne under beskydd av republikens president och i närvaro av den franska vetenskapens spetsar. Och den lysande raden av hennes forna elever, som hyllade hennes minne...

KDV:s ordförande, madame Eugénie Cotton, hedersrektor vid högre flickläroverket i Sèvres och laborator vid franska statens vetenskapliga forskningsinstitut höll ett uppmärksammat tal, ur vilket vi här återger några avsnitt.

Jag var en av Marie Curies första elever och jag och min make var hennes och Pierres vänner — och det är därför som man bett mig att säga några ord om denna stora vetenskapskvinnas liv och verk.

... Marie Curie utnämndes till lektor vid högre läroverket i Sèvres och det var där vi fick den stora förmånen att ha henne som lärare. Hon underlättade min egen doktorspromotion genom de undersökningar hon ledde mig in på och där hennes egna kunskaper väckte både vår beundran och vår entusiasm, en entusiasm som ibland kunde få henne att glömma sitt reserverade sätt — då lystes hennes ansikte upp av ett charmfullt leende.

Inom såväl undervisningen som forskningen strävade hon att fullfölja sin makes verk, deras gemensamma verk. Hon lyckades framställa radium i metalliskt tillstånd och mångfaldigade användningen av dess salter. Hon mindes sin makes önskan att få ett stort laboratorium och i likhet med dem som bygger katedraller till någons minne skapade hon radiuminstitutet. Senare associerade hon sig med Jean Perrin och tack vare det stöd som hennes auktoritet utgjorde lyckades denne övertala myndigheterna att lämna sitt fortsatta stöd åt den vetenskapliga forskningen i Frankrike. Ett stöd som givits tusentals forskare sedan dess, ett stöd som inte makarna Pierre och Marie Curie åtnjöt.

Marie Curie med döttrarna Irène och Eve 1905.

... Marie Curies vetenskapliga gloria förbleknade inte. Hon kallades till medlem av de mest berömda av våra vetenskapliga institutioner och akademier världen runt.

... Till sin sista dag arbetade hon, lycklig över att se sina elever fullfölja vad hon inte hunnit med och lycklig över att det förunnades hennes egna barn, Irène och Frederic Joliot-Curie, att upptäcka den artificiella radioaktiviteten.

Marie Curie, som efter Henri Becquerel öppnat en ny era i mänsklighetens historia, atomåldern, blev en av världens största vetenskapliga personligheter. Hon hade kunnat känna sig stolt och smickrad över denna ryktbarhet, men hon saknade varje spår av egenkärlek eller fåfänga och hennes enda strävan var att underlätta vägen för andra kvinnor och bespara dem de svårigheter som hon själv haft att kämpa emot.

... Hon engagerade sig djupt i det arbete som syftade till att bereda kvinnorna samma rätt som männen att studera och forska. »Om en sak är rätt och riktig bör ni utföra den, även om det finns hundratusentals hinder», brukade hon trösta modfällna medarbetare med. Hennes bästa

elev, dottern Irène, skulle efter sin mor komma att ge ett eklatant bevis för riktigheten i hennes sätt att resonera, för kvinnornas möjligheter på alla områden. Tusen och åter tusen kvinnor i hela världen finner nu sin livsuppgift och sin tillfredsställelse i vetenskapligt arbete och bidrar till utvecklingen. Man kan därför påstå att Marie Curies verk blev ett socialt arbete på samma gång som vetenskapligt. Hon blev en förebild och ett stöd för alla kvinnor och på alla områden. Sedan dess har antalet kvinnor ökat inte endast inom vetenskapen utan också inom medicin, juridiken, politiken, administrationen, ja överallt inom samhällslivet.

Marie Curies personliga utstrålning smälte ner alla sociala och andra skrankor. Tanken att samlas på 50-årsdagen för hennes första föreläsning föddes därför samtidigt i hjärtat hos alla dem som kommit i kontakt med henne, oberoende av om det varit i egenskap av försagda elever eller som vetenskapliga forskare. Och denna hyllning är därför inte endast en hyllning från ett universitet utan också en hyllning från tusentals kvinnor som förstått och känt vad hon betytt — som förebild, som stimulans och som människa...

Syskonen från Ravensbrück

Den numera avlidne tjeckoslovakiske diktaren F. C. Weiskopf är inget okänt namn i Sverige — i en period efter det andra världskriget var han sitt lands minister i Stockholm. När han förflyttades härifrån var det för att tillträda posten som Tjeckoslovakiens ambassadör i Peking. I denna lilla skildring låter han oss möta en annan författare med världsrykte, Anna Seghers, två små judiska barn och en verklighet som mitt i allt elände var underbarare än dikten...

Följande historia berättade Anna Seghers för mig när vi efter sju års landsflykt (som hon tillbringat i Mexico och jag i Förenta staterna) återsåg varandra hos en gemensam vän i New York.

»Jag har med mej åt dej stoff till en berättelse», sade Anna så snart vi hälsat på varandra. »Det rör sig om en händelse av det slag som du beskriver i din 'Osannolika sannin-gar'.»

Hon talade på sitt för henne typiska sätt: tankspritt och samtidigt utomordentligt inträngande, med drömmens skimmer i de ännu unga ögonen under håret som blivit vitt. »Ja, min berättelse om denna händelse kan jag bara föreställa mej i din anekdotsamling, och därför skänker jag dej stoffet. Annars hade jag nämligen behållit det själv.»

Hon log och fortsatte sedan ännu mera inträngande: »Men du måste lova mej att du funderar ut den riktiga moralen i den också, så att det inte ändrar sig om att se ut som om hela historien vore skildrad bara för att åskådliggöra en nådig försyns ingripande... För övrigt», avbröt hon sej i samma andedrag, »vad vore det för en försyn, som för att åskådliggöra sitt barmhärtiga ingripande gentemot tre människor måste låta hundratusenden omkomma i de fascistiska förintelslägrens gaskamrar och avrättningsplatser! Nej, händelsen som jag skall berätta för dej har inget att göra med det som man kallar försynens under; men den är i or-

dets bästa mening underbar. »Du vet ju», hon böjde sig emot mej över bordet och sänkte rösten, »att jag tror på under. Naturligtvis är det en särskild sort; jag kallar dem verklighetens under och när jag möter dem känner jag mej förflyttad till min barndom — till den tid då sagorna ännu hörde till vardagen.»

Hon teg och följde med ögonen röken från sin cigarett. Oförmedlat började hon så med sin berättelse, som jag här försöker återge så som den genom åren häftat sej kvar i mina öron.

När det efter Tredje rikets sammanbrott blev känt att det bland de s. k. rotlösa personer, som befolkade Tysklands landsvägar och de allierades uppsamlingsläger, fanns talrika barn till ihjälgasade och levande

brända judar, beslöt de få judiska emigrantfamiljerna som på sin flykt från nazisterna funnit en asyl i Mexico, att låta trettio av dessa föräldralösa små komma till deras nya hemland och ta emot dem som sina egna barn.

Det kostade en oändlighet av möda, tålmod och pengar att klara företaget. Medlemmarna i den kommitté som anförtrots uppdraget var mer än en gång nära att kapitulera för de otaliga transportsvårigheterna, de byråkratiska nyckerna, passkrånglet och andra hinder. Slutligen lyckades det dem dock att övervinna de sista hindren och en höstdag år 1946 såg fosterföräldrarna, som samlats i Vera Cruz' hamn, sina blivande adoptivbarn klättra ner längs fallreppet på en brasiliansk lastångare. Var och en av de små resenärerna bar en medaljong av papp med sina personliga data — i de flesta fall mycket torftiga. Två av medaljongerna var blanka. De två små som bar dem om halsen var en pojke på ungefär sex år och en något yngre flicka. Trots ivriga efterforskningar hade hjälpkommittén inte kunnat skaffa andra uppgifter om dem än att de hittats i närheten av koncentrationslägret Ravensbrück och att de förmodligen var syskon.

Efter en i förväg uppgjord plan fördelades de föräldralösa barnen på adoptivföräldrarna. När det visade sig att syskonen från Ravensbrück (så hade man döpt de två vars identitet inte kunnat fastställas) skulle anbringas hos olika familjer — pojken i Acapulco, flickan i Puebla — började den lilla gråta fullständigt hjärtskärande och klamrade sig förtvivlat fast vid brodern. Varken smekningar eller lugnande ord hjälpte.

Makarna B., som skulle ta hand om den lilla flickan, blev djupt gripna av hennes sorg. Utan tanke på hur svårt det skulle bli för dem själva beslöt de genast att också ta pojken till sig. Ett förehavande som dock var lättare sagt än gjort, ty familjen från Acapulco ville till att börja med under inga omständigheter släppa pojken och det krävdes åtskilliga föreställningar, tårar och löften innan man fick dem att ändra mening.

Men äntligen lyckades det och makarna B. kunde anträda resan till sin hemort Puebla med de två små syskonen. Vid hemkomsten började fru

När barnen är sjuka och mor måste till arbetet

Ett svårt problem för den förvärvsarbetande modern uppstår när hennes småbarn blir sjuka. Hur skall det problemet kunna lösas på ett tillfredsställande sätt? Genom isoleringsrum vid daghemmen kanske? Eller ersättning åt modern för förlorad arbetsinkomst? Frågan tål att diskuteras och vi ber våra läsare komma med sina synpunkter och erfarenheter på området.

— En fråga som absolut måste tas upp och lösas är hur man ska kunna hjälpa de ensamstående mödrarna när deras barn är sjuka. Mödrarna måste ju sköta sitt arbete

B. genast utrusta barnen med nya kläder — de var fortfarande iförda de lumpor de haft när man fann dem i närheten av Ravensbrück. Redan hade hon rullat ihop de gamla kläderna för att ge dem åt lumpsamlaren när hon kom på tanken att lägga undan ett plagg åt vardera av syskonen — en kjol och en rock — som minne av deras dunkla förtid.

Vem kan beskriva kvinnans upprördhet när hon rengjorde rocken och fann en papperslapp med några halvt utplånade rader, nedkastade med blyerts. Budskapet lydde:

»Jag skriver dessa rader en timme innan min transport till avgasningslägret i den vanvettiga men dock envisa förhoppningen att mina två barn skall komma härifrån med livet och finna skydd och hjälp hos godhjärtade människor. Om detta hopp går i uppfyllelse ber jag mina barns beskyddare om ännu en tjänst: att underrätta min syster, den enda medlemmen av vår familj som kunde rädda sej till utlandet, om räddningen...»

Denna syster i utlandet var ingen annan än fru B.

och de har helt enkelt inte råd att stanna hemma, men på daghemmet tar man inte emot barnen om de är sjuka. Det är ett stort problem för mödrarna och något måste göras.

Den som sade det var en äldre kvinna. Vi diskuterade familjeberedningens förslag om stödet åt de ofullständiga familjerna och i diskussionen hade åtskilliga kritiska anmärkningar riktats mot beredningen för att den inte lagt fram ett konkret förslag om höjning av bidragsförskotten och de särskilda barnbidragen. Beloppet borde vara minst det dubbla, ansåg man. Från flera håll hade exempel getts på hur svår de ensamstående mödrarnas situation faktiskt är. Åtskilliga bittra anmärkningar hade också fällts om kvinnolönerna och hur snigelartad rätten är på vägen mot likalönsprincipens förverkligande. Just de låga kvinnolönerna gör att de ensamstående mödrarnas situation är så förtvivlad, underströks det.

Det var då den äldre kvinnan kastade fram frågan om bekymren då barnen blir sjuka. Det gav nytt bränsle åt diskussionen. Hur ska frågan lösas? Om det råde där delade meningar. Daghemmen måste utrustas med isoleringsrum, sade hon som öppnat diskussionen. Det är klart att det i många fall skulle vara en hjälp, sade en annan. Om ett eller flera av barnen på ett daghem är förkylda så skulle de ju kunna placeras i ett isoleringsrum — nu vägrar man ta emot dem om de har snuva. Men någon idealisk lösning är det inte. Det går ju an att isolera två eller flera barn tillsammans, men om det bara är en liten krake som är sjuk så blir ju livet odrägligt för honom i ensamheten. Och barn som

är så kinkiga när de är sjuka och behöver så mycken ömhet och tillsyn då. Förresten, hur löser man frågan på andra håll? undrade hon.

*

Ja, hur löser man den på andra håll? Jag har en väninna i Köpenhamn som arbetar inom »husmoravlösningen» — den danska motsvarigheten till vår hemvårdarinneinstitution. Hon har berättat för mej att där har de ensamstående förvärvsarbetande mödrarna förtursrätt när det gäller att få hjälp. Om något av barnen insjuknar kommer en »husmoravlösare» hem och sköter det medan modern är på sitt arbete. Eftersom de förvärvsarbetande mödrarna i allmänhet lever under mycket små förhållanden är den avgift de behöver betala liten eller ingen alls.

Vid ett besök i Östtyskland för några år sedan fick jag reda på att man där löst frågan på ett annat sätt. De förvärvsarbetande mödrarna — antingen de är ensamstående eller gifta — får betald ledighet från arbetet när deras minderåriga barn är sjuka. Samma system råder i Sovjetunionen och flera östeuropeiska stater. Men där är ju fabriker och olika företag i allmänhet i statens ägo och då är det naturligtvis lättare att lösa en sådan här fråga på ett tillfredsställande sätt.

*

För flera år sedan hörde jag om ett fall där man åtminstone föreslog att samhället skulle träda emellan och ersätta modern för hennes inkomstbortfall då barnet var sjukt. Det gällde en ung mor som lämnats i sticket av barnafadern. Grannar hade anmält till barnavårdsnämnden att hennes 5—6-åriga pojke låg en-

sam hemma om dagarna och grät. Vid undersökning visade det sig att hon arbetade på en fabrik, att hon inte fick något som helst stöd från barnafadern (det var innan behovsprövningen slopades beträffande bidragsförskotten) och att pojken led av kroniskt dåliga luftrör. Hon hade inte råd att stanna hemma från arbetet och sköta honom — vad skulle de då få att leva på — men på sin fattiga lunchrast rusade hon hem och gjorde i ordning mat åt barnet och varje kväll var hon hemma. Hon lever som en nunna, sade grannarna, hela hennes liv kretsar kring arbetet och barnet. Då föreslog vederbörande barnavårdsman att barnavårdsnämnden via fattigvården skulle ersätta henne för den förlorade arbetsinkomsten om hon stannade hemma från arbetet och skötte sitt sjuka barn...

I sin promemoria om hemhjälpen nämner familjeberedningen som ett av de behov som f. n. inte kan tillfredsställas just behovet av hemhjälp när barn till förvärsarbetande mödrar blir sjuka. Och det gäller naturligtvis inte bara de ensamstående mödrarna — även om just deras ekonomiska situation är sådan att problemet är störst för dem — utan alla förvärsarbetande mödrar. Här har vi ju nämligen en av de främsta anledningarna till den så ofta påtalade »bortovaroefrekvensen».

*

Frågan är brännande för massor av kvinnor, både ensamstående och gifta, som har förvärsarbete och minderåriga barn. Det är så riktigt som den äldre kvinnan sade på vårt möte: den måste tas upp till debatt och lösas. Skall den lösas genom att daghemmen förses med isoleringsrum? Eller genom en sådan utbyggnad av hemhjälpen att de förvärsarbetande mödrarna kan få hjälp därifrån när deras barn är sjuka? Bör samhället ersätta den förvärsarbetande modern för den inkomst hon förlorar om hon stannar hemma från arbetet när hennes barn är sjukt? Eller har ni kanske andra förslag till en lösning? Kom med edra synpunkter på frågan, antingen ni är förvärsarbetande eller hemarbetande husmödrar.

Borde för övrigt inte fackföreningarna intressera sig för den här saken? De förvärsarbetande kvinnorna tillhör ju också fackföreningarna.

Elisabet.

Kvinnor, försvara livet!

Från sitt byråmöte i Berlin, 2—5 april, utsände KDV till hela världens kvinnor denna vädjan om nedrustning och förbud mot atomvapen och termokleära vapen:

Världen känner djup oro inför de fortsatta experimenten med atomvapen och vätebomber. Nya prov väntas. Framstående vetenskapsmän har slagit larm. Fortsatta experiment hotar människors — och främst våra barns — liv och hälsa. Kommande generationer är i fara.

Kapprustningen stegras.

Atomvapen lagras.

Enorma värden förspillas på förberedelser för död och förintelse, värden som kunde användas för välfärd och framsteg.

Världens kvinnor och mödrar minns alltjämt det andra världskrigets ruiner, de döda lever i deras hjärtan och deras minne, de kan inte längre uthärda denna monstruösa dårskap.

Kvinnorna måste kräva att kärnförsöken omedelbart inställas över hela världen. Vi har klart för oss att en överenskommelse på denna punkt är både brådskande och möjlig.

Förbud mot atomvapen och termokleära vapen samt nedrustning skulle vara ett första steg mot avrustning och detta är den enda väg som kan ge oss full garanti mot krigsfaror.

Över hela världen måste kvinnorna börja en stor nedrustningsrörelse. De måste förena sina aktioner och

öka sina ansträngningar för att nå detta höga mål.

Låt oss ägna maj månad åt arbete för nedrustning, en månad då vi kämpar för livet och försvarar freden. I alla länder bör kvinnorna på alla möjliga sätt sträva att göra sin röst hörd överallt — i städer, på landet, i riksdag, hos regeringar och vid nedrustningskommissionens sammanträden.

Många organisationer, personligheter och folkrörelser har redan börjat gå till aktion mot atomfaran och för nedrustning.

Världsfredsrådet har sänt ut en appell om inställande av atomvapenförsöken. En världskongress mot atom- och vätebomber och för nedrustning skall hållas i Tokio i augusti. Kvinnorna kommer att på allt sätt stödja dessa åtgärder, medvetna om att vi genom förenade ansträngningar kan vinna avgörande framgångar.

Det finns redan bevis på att vänskap och fred mellan folken kan ersätta makt och våld och att folkens vilja kan förhindra krig. I denna stund är kampen för freden mer än någonsin en kamp för avrustning.

Kvinnor, mödrar: försvara livet, skydda barnens välgång!

Kvinnoprotesterna mot atomvapen växer

Vid ett möte den 16 april, anordnat av Internationella Kvinnoförbundet för Fred och Frihet i samarbete med Förbundet för kristet samhällsliv antogs ett uttalande med bestämt avståndstagande från tanken på svenska atomvapen. Mötet uttalade sig för att ansträngningarna för att i FN uppnå överenskommelse om ett uppehåll under två år med alla atom- och vätebombsprov.

Birgit Jansson:

Besök i en fabriksmatsal: Birgit Jansson, Anasuya Gyanchand och Magda Hoppstock-Huth bredvid en ungersk arbeterska.

Möte med Ur

På inbjudan av de ungerska kvinnornas nationalråd har en internationell kvinnodelegation besökt Ungern. I delegationen som bestod av kvinnor från 6 länder deltog Maria-Maddalena Rossi, Italien, vice president i KDV, Magda Hoppstock-Huth, Tyska förbundsrepubliken, ordf. i den tyska sektionen av förbundet för Fred och Frihet, Marie-Noelle Petite, Frankrike, medlem av den franska kvinnounionens råd, Anasuya Gyanchand, Indien, sekreterare i de indiska kvinnornas nationella federation, Beatrice Johnsson, USA, medlem av KDV:s sekretariat, och från Sverige Birgit Jansson, medlem av SKV:s förbundsstyrelse.

BIRGIT JANSSON ger i vidstående artiklar sina intryck från delegationens besök.

Det ska villigt erkännas att jag var ängslig inför mötet med Budapest. Jag hade föreställt mig att staden skulle visa upp ett ännu mera sargat anlete. Visst var skadorna omfattande, men de var så pass koncentrerade — ibland till en enda gata, ett kvarter, ja, t. o. m. till ett

produktionsutvecklingen efter oktoberhändelserna. Från att ha varit endast 25 % i slutet av december hade industriproduktionen i slutet av mars ökat till 83 % i jämförelse med tiden före oktober. Livsmedelsproduktionen var vid samma tid uppe i 102 %.

man hade haft verkligt stora problem med barnen. Till att börja med ville de inte tillbaka till skolan. Många hade hittat vapen och naturligtvis var det mera spännande än att sitta i skolbänken — vilka pojkar skulle förresten inte tycka det?! Efterhand lyckades man på olika vägar få barnen tillbaka till skolan och från den 7 januari arbetar skolorna normalt igen.

Livet pulserar på nytt i staden vid Donau

enstaka hus, att helhetsintrycket därför blev mera positivt än jag vågat hoppas. Därtill kommer att mycket redan hunnit återuppyngas. Av de 40.000 lägenheter som skadades var redan mer än hälften reparerade, upplyste man. Hur stimulerande var det inte att med egna ögon kunna notera alla dessa yttre ting som tillsammans utgör en bekräftelse på att normaliseringen av livet fortskrider. Röken som stiger ur alla fabrikskorstenar, de massor av människor man möter på gatan på väg till eller från sitt arbete, trafiken som flyter normalt, barnen som leker i parkerna, livsmedelsbutikerna med sina välfyllda hyllor, skyltfönstren som lockar med vårens nyheter och teatrar och biografier som kör för fulla hus.

Mera påtagliga bevis för livets normalisering får man om man studerar

Men många svåra problem återstår att lösa. Nationalbudgetens förlust av 15—16 miljarder forint måste bli kännbar för lång tid framåt. Tänk bara, att för den summan skulle man kunna bygga inte mindre än 300.000 moderna lägenheter! Hur länge det skall dröja innan alla materiella skador kan repareras är svårt att säga, men i fabriker, i skolorna, i jordbruket, i hemmen och i organisationerna arbetar alla energiskt vidare för att göra livet rikare och bättre.

En dag besökte jag en skola för 750 pojkar. Det var en nybyggd skola i en av Budapests utkanter. Jag hade här ett mycket intressant och öppenhjärtigt samtal med skolans direktör och några av lärarna.

På min fråga om vilka spår oktoberhändelserna satt på barnens sinnen svarade dr Ferenc Hegedüs att

Det största problemet var till att börja med vapnen. Barnen ville inte lämna dem ifrån sig. Lärarnas övertalningsförsök hjälpte föga varför man fick ta polisen till hjälp — inte för att straffa, utan för att tala barnen tillrätta. Efterhand började pojkarna lämna ifrån sig de vapen de hittat och fann man nya lämnade man dem till skolans direktör. En dag, berättar dr Hegedüs, hade några pojkar funnit en låda ammunition som släppts ned med fallskärm från flygplan. — Kommentar egentligen överflödig!

Disciplinen var nu ganska god i skolan. Elevernas studieresultat — sådant det kan mätas i siffror — visade endast en mycket ringa försämring, absolut obetydlig, sade dr Hegedüs, med hänsyn till att barnen varit borta från skolan i flera veckor. Genomsnittresultatet var i mars månad 1956 3,02 och vid motsvarande tid i år 2,97. (Högsta betygssiffran är 5.)

Vi passade på att titta in i ett klassrum under en modersmålstimme. Det tog inte många minuter förrän vi var bekanta med 37 pigögda,

Forts. å sid. 18

Ungerns kvinnor

Vi vill ha våra barn tillbaka!

För alla som med spänning och ångest följde de dramatiska och tragiska händelserna i Ungern i fjol höst måste det kännas befriande att höra att livet för varje dag som går antar alltmer normala former.

Vår delegation fick rika tillfällen att studera livet sådant det gestaltar sig i dagens Ungern. Samtidigt fick vi många vittnesbörd om vad som timat under de svåra dagarna. Allt vad vi hörde bekräftade att det här handlade om två vitt skilda, men på samma gång tätt sammanflätade processer. Å ena sidan folkets berättigade kritik mot felgrepp och misstag i den tidigare förda politiken och å andra sidan den organiserade reaktionen som skickligt utnyttjade missnö-

Budapest helar sina sår...

jet men som syftade längre — syftade till att återupprätta det gamla samhällssystem som avskaffades i och med Hitler- och Horthyfascismens fall.

Trots alla hårda prövningar går livet vidare, men det kommer att ta lång tid innan såren läks — en del kan väl aldrig läkas. Ty, som parlamentets president Sándor Rónai uttryckte det: »De materiella skadorna

kan vi reparera, men de som dödats i striderna kan vi aldrig få åter och det är det som är vårt lands största förlust.»

Att så många människor — 170.000 — lämnade landet under de svåraste dagarna är ytterligare en stor förlust. Men det är ändå hoppningivande att många ungdomar börjat återvända hem sedan det mesta av äventyrlustan gått av dem och sedan det gått upp för dem att locktonerna om bättre ekonomiska utkomstmöjligheter i västradion var falska.

Helt apropå stötte vi samman med en ung man i 20-årsåldern utanför en textilfabrik som vi besökte. Han hade kommit tillbaka för 10 dagar sedan och skulle nu börja arbeta igen på den fabrik där han tidigare arbetat. När vi frågade honom varför han gett sig av log han urskuldande och svarade, att han som så många andra hade tyckt att det var spännande att få se sig omkring. Men snart nog hade han ändå kommit underfund med att hemma är bäst.

Detsamma gällde Irén Zsuffa, en 15-årig flicka som tillsammans med ett par kusiner gått över gränsen till Österrike. Hon ville gärna se Österrike, Tyskland, England och även Amerika. Väl kommen till Västtyskland kom hon på andra tankar och beslutade att resa hem igen via Österrike. Efter åtskilliga strapatser, det är inte alltid så lätt att lämna

Forts. å sid. 17

Vid besök i en textilfabrik i Budapest hade delegationen tillfälle att tala med de anställda, av vilka en stor del var kvinnor, om det problem som för många ungerska familjer är det smärtsammaste av allt: barnen som befinner sig i utlandet.

Som gäst hos tyska kvinnor

I anslutning till årets internationella kvinnodag firade Tysklands Demokratiska Kvinnoförbund sin 10-årsdag. Det skedde under festliga former i hela landet och i närvaro av en rad utländska gäster. Från vårt förbund deltog fru Margot Mårdh, Stockholm, som här berättar om sina intryck från festligheterna och den resa hon samman med andra utländska gäster fick tillfälle göra.

Först vill jag framföra en speciell hälsning som jag fick med hem. Det var i Leipzig, på ett stort festmöte som jag senare skall berätta om. Under en paus kom en liten spådvuxen medelålders kvinna fram till mig och bad mig ta med hem en innerlig hälsning till de svenska kvinnorna.

— Tala om för dem, sade hon, att Tysklands kvinnor, som lidit så oerhört genom kriget, vill samarbeta med kvinnorna i alla länder för att avvärja ett nytt krig. I dag är sammanhållning och beslutsamhet viktigare än någonsin tidigare och kvinnornas ansvar oerhört. *Vi måste hålla samman om vi skall kunna undgå en katastrof!*

Så löd hennes hälsning, som jag härmed framför. Vem hon var? Barnbarn till Clara Zetkin, berättade hon, Clara Zetkin — det namnet som ideligen mötte mig i dessa dagar. Hundratals tyska kvinnor fick som tecken på uppskattning för gott arbete motta den nyinstiftade utmärkelse som bär det namnet: Clara Zetkin-medaljen...

*

Det var en stor upplevelse för mig att få tillfälle delta i festligheterna och besöka olika platser i landet. Men det som gjorde det allra starkaste intrycket var att se vilken betydelsefull roll kvinnorna i dag spelar där. Man fick en så stark känsla av att de är likaberättigade kvinnor. »42,9 procent av alla förvärvsarbetande i vårt samhälle är kvinnor», sade ministerpresidenten Grotewohl, i det tal som han den 7 mars höll in-

för 3.000 personer i Friedrichstadtpalatset i Berlin. Och han fortsatte:

»I alla delar av vår statsapparat intar kvinnorna viktiga positioner, att bygga upp socialismen utan att kvinnornas skaparkraft kommer till full utveckling vore som att bygga ett hus utan fundament. Men», frågade han, »hur ser det ut i våra familjer? Tyvärr tror många män fortfarande — och ofta till och med sådana med eljest progressiv inställning — att kvinnans plats är vid spisen. Männen måste äntligen lära sig inse att paschadrömmens tid är förbi, att förhållandet äkta makar emellan måste vara uppbyggt på förtroende och på det gemensamma intresset för familjen och samhället.»

I varma, enkla ord, som gick oss alla till hjärtat, talade han om den skönhet och värme kvinnorna förmår ge åt livet, åt alla tingen omkring sig, och tackade dem och särskilt kvinnoförbundet för deras insatser i återuppbyggnadsarbetet och deras arbete för freden.

*

8 mars var en verklig festdag för kvinnorna. De berättade för oss att de på morgonen väcktes med blommor och presenter och gratulerades. I det hotell där vi delegater bodde blev vi vittne till hur chefen sammankallade den kvinnliga personalen och talade till dem om kvinnodagens historia och betydelse. På kvällen hade man ordnat supé med dans för hela personalen. Överallt i landet höll regeringen och de lokala folkrepresentanterna mottagningar för kvinnorna och det var på det sättet

Margot Mårdh i talarstolen vid mötet i Leipzig.

jag själv kom att hamna på den fest i Leipzig där jag träffade Clara Zetkins barnbarn. Vi kom litet sent till mottagningen, det tyska kvinnoförbundets ordförande Ilse Thiele, en tjeckisk och en fransk delegat och jag. När vi kom höll just en arbeterska på att tala. Hon berättade om sitt liv, om hur hårt det varit och hur mycken skymf hon fick utstå när hon redan som helt ung arbetade som tjänsteflicka. På den tiden var teater och kultur något som aldrig bjöds henne eller hennes gelikar... En annan kvinna berättade om hur hennes stora dröm — att få studera — blivit förverkligad. Sedan två år gick hon nu vid universitetet. Vägen dit hade varit lång och svår. Jag fick det intrycket att den nuvarande regimen betytt oerhört mycket för kvinnornas bättre livsvillkor och att kvinnorna var väl medvetna om det.

1.500 personer var församlade vid detta festmöte och det kändes högtidligt inom mej när jag inför alla dessa kvinnor besteg talarstolen för att framföra en hälsning från de svenska vännerna. Ett hav av blommor förstärkte intrycket av fest.

*

Efter 8 mars-festligheterna i Berlin och Leipzig fick jag tillfälle att samman med en del andra utländska gäster resa till *Neu-Strelitz* i provinsen Mecklenburg, ett typiskt jordbruksdistrikt. En dag tillbringade vi i byn *Schlicht*, den första byn i det

distriktet där bönderna hundra procentigt sammanslutit sig till en jordbrukskooperativ. Det var en herre vid namn Kapp — känd på 20-talet i tysk politik genom den s. k. Kappkuppen — som en gång ägt den byn. Hela hans stora gods har uppdelats i mindre gårdar och lämnats ut till lantarbetare. 1952 var det sex av dessa bönder som slog sig samman till ett kollektiv och så småningom kom den ene efter den andre av byns övriga bönder och anslöt sig. Man hade funnit att arbetet blev lättare på det sättet och förtjänsterna större. Gemenskapen innebar att man hade tillgång till moderna jordbruksmaskiner och att det hela kunde skötas på ett helt annat och rationellare sätt än förr. Det hade också fört till att kreatursbeståndet avsevärt kunnat ökas.

Dessutom hade var och en för eget behov sitt trädgårdsland — ca ½ har — en ko, får, ett par grisar, ett 20-tal höns, gäss och ankor. De gifta kvinnorna arbetade bara under sommaren i kollektivet. Vid årets slut beslutade man gemensamt om hur mycket av förtjänsten som skulle sättas undan till rörelsekapital och hur mycket varje delägare skulle ha i kontanter. Det sist förflutna året hade den kontanta årsinkomsten rört sig om 5.000 mark, och det är inte litet för tyska förhållanden. På orten fanns också ett elevhem, där man utbildade unga jordbrukare. Lustigt nog var flertalet elever unga flickor — några av dem berättade att de tänkte fortsätta till en lantbrukshögskola och siktade på att bli jordbruksexperter.

Föreståndaren för kollektivet visade sig vara endast 23 år gammal — vilket gjorde oss både förvånade och imponerade. Vid ett samtal vi hade med honom berättade han att i de närmaste planerna ingick bl. a. skapandet av en modern centraltvättstuga.

*

Vi fick också tillfälle att besöka en fabrik och tala med arbetarna där. Jag fick det intrycket att sociallagstiftningen är föredömlig. Ännu har de tyska arbetarna endast 2 veckors betald semester — där ligger vi åtskilligt före. Men staten och fackföreningarna lägger ner stora ansträngningar på att göra dessa två semesterveckor till verkliga rekreationsdagar. Fackföreningarna äger en rad

UTTALANDE

av den kvinnodelegation som på uppdrag av KDV besökt Ungern.

Vi besökte Ungern 20—27 mars, en internationell kvinnodelegation utsänd genom KDV. Vi var gäster hos De ungerska kvinnornas Nationalråd. Delegationen bestod av medlemmar av KDV och av andra kvinnoorganisationer i Frankrike, Västtyskland, Indien, Italien, Sverige och USA.

Delegationen tackar de ungerska kvinnorna för ett hjärtligt och gästfritt mottagande och för att de gett oss full möjlighet att träffa människor från olika arbetsområden och tala med dem om deras liv och deras problem. Under våra besök i barnhem, sjukhus, fabriker, kooperativa företag, hos fackföreningar, i affärer och på salutorg talade vi inte blott med de ansvariga utan med grupper av arbetare, bönder, studenter, ungdomar, präster. Vi hörde med djup rörelse berättas om det ungerska folkets ängestfyllda lidande under oktoberhändelserna. Vi fick ett starkt intryck av att de män och kvinnor vi överallt mötte var modiga och beslutsamma. Många skador har redan reparerats och livet tycks ha återgått till normala förhållanden. Folket angriper problemen med friskt mod och visar därigenom att det tror på sin förmåga att övervinna alla hinder och gå vidare mot större framgångar som en fredlig demokratisk stat i hjärtat av Europa.

En av delegationens huvuduppgifter var att finna möjligheter att hjälpa ungerska föräldrar att återfå sina barn som alltjämt befinner sig i främmande länder. Vi talade med tjugotals föräldrar, med läkare, jurister och andra som intresserar sig för

förnämliga semesteranläggningar och vistelsen där kostar endast 15 mark i veckan. Järnvägsbiljetten till semestervistelse rabatteras med 33 procent. Daghemmen vi såg var bra och avgiften låg. Vid den fabrik vi besökte fanns också ett veckodaghem där barnen vistades från måndag till lördag (fabriken arbetade nämligen i skift). Avgiften var 2 mark 10 pfennig i veckan plus en månatlig avgift på 1:30 — veckohemmet håller också barnen med kläder hela veckan.

När jag reste hem igen var jag fylld av en enda stor önskan: Mätte det aldrig bli krig igen. Mätte de få fortsätta att bygga upp sitt land i fred, för då tror jag att de kommer att lyckas. *Margot Mårdh*

dessa barns öde. Det blev fullt klart för oss att här gäller det en sak som strider mot internationell lag, som gör våld på vanliga mänskliga relationer, bryter sönder familjer och skadar barn psykiskt. Vi vädjar till allmänna opinionen överallt att ta upp denna fråga, att söka inverka på vederbörande lands regeringar så att de underlättar dessa ungerska barns återvändande.

Vi riktar vår vädjan till alla kvinnoorganisationer, övertygade om att ett samarbete för denna sak skulle inte endast hjälpa ungerska familjer utan även leda till större förståelse och vänskap mellan folken i alla länder.

Undertecknat av: *Maria Maddalena Rossi, Magda Hoppstock-Huth, Marie-Noelle Petite, Anasuya Gyanchand, Birgit Jansson och Beatrice Johnson.*

Livet pulserar på nytt . . .

Forts. från sid. 17

gångar och genom de gångna åren har det spelat en stor roll. Erfarenheterna bjuder oss dock att söka nya organisationsformer. Vi tror att en bredare aktivitet kan åstadkommas genom att skapa speciella kommittéer för sociala, kulturella och andra frågors lösning. Vi vill göra rörelsen bredare, varje kvinna bör kunna vara med, vår verksamhet bör vara öppen för alla. Den måste omfatta alla kvinnor, oberoende av skiljaktigheter i politisk eller religiös uppfattning.

Som en av våra viktigaste uppgifter i dag ser vi arbetet för barnen. Det gäller, för det första, att göra allt vad som är möjligt för att få tillbaka de barn som befinner sig i andra länder. För det andra, att på ett gott sätt ta hand om de barn som lämnats ensamma av sina föräldrar. För det tredje, att åstadkomma ett bättre samarbete mellan skola och hem, mellan pedagoger och föräldraorganisationer liksom på andra områden för att förbättra ungdomens fostran.

Vi söker nu aktivisera kvinnorna på alla områden i både stora och små frågor. Vi tar initiativ till systugor, tvättstugor o. d. Vi har tagit initiativ till en juridisk kommitté som skall hjälpa kvinnorna när det gäller deras juridiska rättigheter. I vårt förslag till nytt program betonas att vi skall hjälpa mödrarna så att de får mera tid för sina barn.

Vi önskar Ungerns kvinnor lycka till i deras målmedvetna strävan att göra livet rikare och bättre.

När mor reser in till stan är det som om själva huset krympte ihop av pur bekymmer för hur det nu ska gå för henne och hur länge hon kommer att vara borta. Lillebror och Minst hänger med huvudena, och även om jag försöker trösta dem så känner jag att det blir tomt i alla rummen — ja, det är som om till och med bladen på trädgårdens buskar och trån ger sej till att hänga med huvudena. Det kommer moln framför solen och plötsligt blåser det upp så tuppen på grannens vindflöjel snurrar tre gånger runt sej själv och en stor flock med duvor lyfter tungt från marken.

Alla tre håller vi fast pudeln Bams, som inte vet någon större fröjd i livet än att löpa efter mor när hon cyklar.

Det är inte rätt av er att dra i mej så, säger Bams medan vi försöker hiva in honom i korridoren, där han måste vara tills mor hunnit upp på tåget.

Det är inte rätt av er att göra det, stönar han medan vi alla tre — och han med — pustar under transporten av honom. Det är meningslöst att spärra in mig just när jag har lust att komma ut. Det är ju alls inte säkert att jag löper efter mor; ingen — inte heller jag själv — kan veta om jag inte snarare springer över till min väninna Ricke och leker kurragömma med henne. Hon är en aire-daleterrier och jag en pudel och hon förstår mej så väl att jag kunde få tårar i ögonen vid tanken på henne om jag inte skämdes för att gråta när andra ser det, särskilt Minst som har så lätt att känna medlidande med alla. Nej, det är inte rätt av er att låsa in mej som en häst i ett stall, när jag nu i alla fall är en pudel. Jag förlåter er gärna, men jag kan inte låta bli att beklaga mej. Dessutom har Lillebror snott mitt halsband så mitt namn står på huvudet och ingen kan se vad jag heter.

Nu ligger Bams och småsnyftar och skäller bakom den stängda dörren. Och Lillebror dunkar i dörren och säger att han ska vara tyst, annars får han inget köttben av mor när hon kommer hem.

När vi kommer ut på verandan hoppar katten Jenny jamande in genom fönstret och säger att hon har en mus till mor ute i trädgården och undrar om hon vill ha den nu eller litet senare — den kan säkert både

stekas och kokas eller rökas och serveras med champinjonsås om hon hellre vill det.

Mor har just kört till stationen, säger jag, hon ska in till stan.

A, det gör mej förfärligt ont, säger katten Jenny, nu när jag var vid så gott humör och hade denna fina musen till henne.

Jamen vi andra är här ju, säger jag.

För all del, men ni har inte sådana ben som man kan stryka sej emot som mor har, säger Jenny. Aldrig har det funnits mjukare ben för en katt att stryka sej emot, och man kan gå ut och in mellan dem utan att bli utskäld. Vad ska hon förresten i stan att göra; de säger att där är så många spårvagnar och bilar och tåg, hon kan ju bli överkörd av dem. Som nu häromdagen när min förlovade, hankatten Märten, råkade komma in under mjölk bilen med ena frambenet, dels för att han ville undersöka hur mycket luft det fanns i

Ja, men när kommer mor hem då? frågar Minst. Nu har hon allaredan varit borta så länge — hör, nu tutar tåget uppe i skogen, det är nog hon.

Jamen, det har ju inte gått mer än tjugo minuter sedan mor reste, säger jag; det dröjer ännu ett par timmar innan hon kan vara här.

Jag ser hur Minsts ansikte blir gammalt och trist, han börjar bita i båda tummarna på en gång — det är inga goda tecken.

Vet ni vad, vi tar oss en promenad, då varar det inte så länge tills mor kommer, föreslår jag.

Kanske möter vi henne på vägen, säger Lillebror. Vi går till »lillekalven», den tycker hon så mycket om.

Men nu hör vi en häftig snyftning inifrån korridoren. Det är Bams som säger: — Det är inte rätt av er att gå utan att ta mej med — ni kan naturligtvis gott göra det, men det är inte rätt handlat. Det gör mej ont att jag blir nödsakad att berättat det för mor när hon kommer hem.

Mor reser in till stan

Novell av Johannes Wulff

framringen och dels för att han ville fly undan månen som hela tiden sken så starkt på honom att han trodde han hade dåligt samvete. Nej tänk, har mor gått bort nu igen, kanske kommer hon aldrig mera hem och vem ska då ge oss rökt sill och stekt lever. Det är i alla fall väl att ni har stängt in Bams i korridoren, så vet man åtminstone var man har honom. Han ska jämt sticka sitt stora våta snyte i allting. Och som han fortsätter att växa, han är ju snart som ett får nu. Vad ska ni ta er till med honom när han blir stor som en häst? Det djuret skulle vi aldrig skaffat oss, det sa jag redan från början. Nej tänk, har mor gått, det är så det svider i pälsen när jag hör det och jag har inte ringaste lust att fånga varken flugor eller möss.

Varför håller du på och jamar så, säger Lillebror, det låter som om du grät. Vill du inte ha en potatis eller en karamell?

Ah, förskona mej, säger Jenny och hoppar ut genom fönstret igen, ska man mitt i sin sorg också bli förhånad!

Varför springer han alltid när man vill leka med honom? klagar Lillebror.

Han var bara vid dåligt humör för att mor rest till stan, svarar jag.

Och ni vet att mor inte kan fördrå orättvisor.

Då ingen risk nu finns för att Bams skall hinna ifatt mor öppnar vi dörren. Han hörde tåget tuta uppe i skogen och medan han far i väg som en svart blixtnärför trädgårdsgången skäller han: — Det är nog mor som kommer med tåget, jag springer upp och hämtar henne.

Under tiden går vi andra bort till lillekalven som står nere på ängen bredvid sin mor, Dora. Här blir vi mycket vänligt mottagna. Kalven Emmy kommer genast skuttande mot oss och ger sej till att suga än Lillebror och än Minst på pekfingerarna.

Vad ni smakar gott i dag, säger kalven Emmy, ni har ju plockat både krushär och vinbär med de fingrarna och lite mjölk är det också på dem.

Ja, det var för att vi välte mjölkflaskan, då fick vi lite på fingrarna, säger Lillebror.

Vi har sett eran mor, säger kalven Emmy, hon åkte på de två hjulen och hade en korg på styret som det visst var gräs i som hon kunde äta medan hon åkte på hjulen. Hon vinkade åt mej, så jag ska hälsa så mycket från henne. Varför är Minst rädd för mej? Jag tar dej ju inte, jag är ju en kalv.

Jag är inte rädd för dej, säger Minst, men du har ju allaredan fått små horn, de kanske snart blir lika stora som din mors.

Nej, säger kalven Emmy bestämt, min mors horn är de största av alla horn, det skulle inte vara passande om jag fick några som var ens hälften så stora. Men vi har sett din mor, hon vinkade lika mycket till mej som hon vinkade till min mor; till sist vinkade hon bara med sin kjol som vinden tog fatt i, säger kalven Emmy.

Men nu kommer kon Dora så långt fram till oss som hennes rep tillåter. Hon har en mycket mörkare röst än kalven Emmy och på det hon säger märker man att hon är en generation eller två äldre än Emmy.

Kon Dora säger: — Jag har sett eran mor åka bort på en cykel och med en korg på cykeln och jag måste säga att jag finner det mycket egendomligt att hon lämnar sina barn.

Vänd till mej säger hon: — Ni är kanske fruns man?

Ja, säger jag och undrar över vad kon Dora egentligen menar — det är jag.

Skulle ni då inte kunna sätta stopp för att en mor på det sättet lämnar sina barn? Eller kanske ni själv inte finner det egendomligt? Skulle ni kunna tänka er att jag mitt på dagen skulle överge min dotter Emmy, även om det funnes saftigare gräs ännu längre borta?

Mor har rest in till stan, säger jag, för att köpa skor till Minst och Lillebror och en slips till mej. Och jag har blivit satt att passa på de små under tiden, så ligger saken till.

Jaså, på det sättet, säger Dora. Hon talar med en medelålders provinsdams lätt kultiverade och lätt snörvlande röst. När saken förhåller sig på det sättet så är det ju inte så egendomligt. Då är hon ju ute i ärenden som berör hela familjens samlade intressen.

Vi måste se efter om det är några andra som har sett mor på väg till stationen, säger Lillebror. Det är likosom inte så svårt att undvara henne

när de allesammans har sett henne.

Och så går vi bort till fru Pautians hönsgård, som också vetter ut mot vägen, och frågar tuppen Goliat om han har sett mor.

Jodå, det har jag visst det, säger denne fjäderprunkande furste; hon stannade som vanligt för att hälsa och växla några ord med mej. Vi har ju känt varandra så länge och — kan jag tillägga — så väl, vi talar med varandra som om vi båda var människor eller som om jag var en tupp, vilket jag alltså också är, och er mor en höna, vilket hon ju alltså inte är i verkligheten.

Tänk om mor var en höna, då kunde hon lägga ägg, säger Minst. Denna idé får hans blå ögon att lysa i solen.

Fullkomligt riktigt, min lille vän, säger Goliat, det är inte det värsta som kan hända folk att de blir höns — men såsom varande tupp anser jag det vara en fördel för mej att kunna umgås såväl med höns som med människor.

Nu går vi opp till backen, därifrån kan vi se ner på stationen och så kan vi höra mors tåg när det tutar, säger Lillebror.

Och vi går upp i backen där skatorna sitter i de stora granarna och tjatrar med varandra och där ugglan gömmer sej i det ihåliga trädet.

Och om det så bara är skatorna så har de sett mor cykla till stationen och de har sett att på ryggen hade hon en väska som glittrade och en korg på cykelstyret. De hade inte kunnat se vad det var i korgen, men det var något som rasslade och klirrade.

Ja, då var det mors portmonnä med alla tvåkronorna och hennes nycklar, säger Lillebror.

Ja, det är möjligt, säger skatorna — det var säkert något som hade glittrat om man kunnat se det och något som hade kunnat skramla om man skramlat med det. Kanske var det också något som man hade kunnat ta i näbben och flyga bort med och gömt någonstans där ingen annan än man själv kunnat hitta det. Det är så skojigt att gömma saker för människorna, för de tror ju att de vet allting och kan gömma allting för oss andra, och de kan inte tro att de tror fel.

Och nu nappar vi åt oss den cykelklämma som Minst just tappade, sade en av dem; men innan Minst ens hunnit sätta i gång och gråta hade skatan tappat den ur munnen för att den var så hal.

Det var inte för att jag ville ta den, Minst, sade skatan — även om man ju aldrig vet när man kan få användning för en cykelklämma. Man vet nämligen aldrig vad man kan få användning för. Jag ville bara visa dej att när du kunde tappa den ur handen så kunde jag också tappa den ur näbben. Det förstår du väl, Minst?

Och Minst sade »naturligtvis» så högt att ugglan vaknade uppe i sitt höga träd och sade att hon också hade en mor, men att hon var så

Svansarna

Historien om en näsvis fluga

En fluga kom en gång flygande till en man och sade:

»Du är herre över alla djur och du kan allting. Gör en svans åt mej!»

»Vad ska du med en svans till?», frågade mannen.

»Jag behöver den till precis det samma som alla andra djur som har en svans», svarade flugan, »till prydnad förstås.»

»Jag känner inga djur som har sin svans till prydnad. Och du lever lika bra utan svans», svarade mannen.

Då blev flugan arg och började bli närgången mot mannen; än satte hon sej på ett fat med kakor, än flög hon upp och satte sej på mannens näsa, hon surrade i öronen på honom. Till sist blev mannen trött på henne och sade:

»Låt gå! Ge dej i väg, flyg in i skogen, flyg till sjön eller ut på åkern. Finner du ett djur, fågel eller mask eller vad du vill som har sin svans till prydnad, så kan du ta svansen. Jag ger dej lov till det.»

Då blev flugan glad och flög ut genom fönstret. I trädgården såg hon en liten snigel som kröp över ett blad.

»Ge mej din svans, snigel! Du har den ju bara till prydnad.»

sömnig att hon inte visste om det var i går eller i dag men det var troligen i dag.

Så strövade vi kring en stund i skogen som mor också tycker så mycket om att gå i och där hon alltid börjar sjunga för att det är som om alla grenarna nickade åt en när man sjunger för dem. Och så kom Bams farande upp till oss och så tillbaka till stationen igen. Det gjorde han tre gånger och sista gången hade han mor med sej. Och i korgen hade hon både nya skor till Lillebror och Minst, en slips till far och ett köttben till Bams. Det ville Bams bära själv, sade han, för han var den som bäst kunde bära det.

Och när vi kom hem log mor mot huset och hela trädgården så allting blev levande igen.

»Tok där, vad tänker du på!», svarade snigeln. »Jag har ju alls ingen svans, det är ju min mage. Jag pressar ihop magen och så sträcker jag ut den — det är bara på det sättet jag kan krypa och komma framåt.»

Då tittade flugan efter litet närmare och såg att han talade sant.

Så kom hon till sjön och i sjön bodde fisken och kräftan. Bägge två har de svansar, tänkte flugan glad och sade till fisken:

»Ge mej din svans! Du har den bara till prydnad.»

Då flög flugan vidare. Hon kom in i skogen och där såg hon en hackspett sitta i ett träd. Genast krävde hon:

»Ge mej din svans, hackspett! Du har den ju bara till prydnad.»

»O, du tokiga fluga!» ropade hackspetten. »Det heter inte svans, det heter stjärt. Och hur skulle jag kunna borra i träden och söka näring och bygga bo för mina små barn utan min stjärt?»

»Men det gör du ju med näbben!»

»Med näbben, javisst», svarade hackspetten, »men stjärten kan jag inte undvara. Titta här hur jag borrar.»

Med sin fasta hårda stjärt tryckte hackspetten sej mot trädstammen, böjde hela kroppen bakåt och slog näbben i stammen så flisorna yrde.

Flugan insåg att hackspetten använde sin stjärt när han borrar och att han inte kunde undvara den, ty den tjänade honom som stöd. Så måste hon flyga vidare.

Då fick hon se ett rådjur med sin unge. Och rådjuret hade en liten svans — den allra minsta lilla svans,

»Ingalunda», sade fisken. »För det första heter det inte svans, det heter stjärt och stjärten är mitt roder. Titta här: måste jag åt höger så vrider jag stjärten åt höger; men måste jag åt vänster — ja, då vrider jag stjärten åt vänster. Jag kan inte ge dej min stjärt.»

Då sade flugan till kräftan:

»Ge mej din svans, kräfta!»

»Det heter inte svans, det heter stjärt», sade kräftan. »Och min stjärt kan jag inte ge dej. Mina ben är tunna och svaga, med dem kan jag inte ro. Men min stjärt är bred och stark. Bara med hjälp av den kan jag komma någon vart. Titta här: klatsch, klatsch — och jag simmar vart jag vill. Stjärten är mitt roder.»

yvig och vit. Flugan surrade så högt hon kunde:

»Rådjur, ge mej din lilla svans!»

Rådjuret hoppade till av rädsla.

»O, vad tänker du på!», sade hon. »Om jag ger dej min svans så är mina ungar förlorade.»

»Vad angår svansen dina ungar?», frågade flugan häpen.

»Det är mycket enkelt!», förklarade rådjuret. »Kommer en varg och jagar oss så störtar jag in i skogen för att gömma mej och ungarna följer efter så snabbt de kan. Men mellan träden kan de inte se mej. Då vinkar jag åt dem med min lilla vita svanstipp precis som med en näsduk: spring den här vägen, kom hitåt! De ser någonting vitt skymta framför sej och följer efter mej. Så flyr vi alla och gömmer oss för vargen.»

Flugan begrep att här var inget att hämta och så flög hon vidare.

Plötsligt fick hon se en räva. O, vilken stilig svans han hade! Yvig och röd, underbar, gudaskön!

Äntligen, tänkte flugan, den svansen ska nog bli min.

Hon surrade runt kring räven och skrek:

»Ge mej din svans!»

»Vad är det du inbillar dej, fluga», svarade räven. »Utan svans är jag förlorad. När hundarna hetsar mej skulle de snart fånga mej om jag inte hade min svans. Men med svansen kan jag lura dem.»

»Hur kan du lura dem med svansen?», frågade flugan.

»Det är så enkelt; när hundarna försöker hugga tag i mej så svänger jag med svansen åt höger och springer själv åt vänster; hundarna ser att min svans pekar åt höger och så störtar de iväg i den riktningen. Och innan de hinner bli klara över att de misstagit sej är jag redan långt borta.»

Flugan började begripa att alla djur har sin svans för ett bestämt ändamål och att det inte finns några överflödiga svansar i världen. Med oförrättat ärende vände hon tillbaka. Hon tänkte:

Jag ska inte ge mannen någon ro, jag ska plåga honom ända tills han gör en svans åt mej.

Mannen satt vid fönstret och tittade ut på gården.

Flugan satte sej på hans näsa. Mannen slog till mot näsan — bums satt flugan i pannan på honom. Mannen slog till i pannan — bums satt flugan på hans näsa igen.

Vi vill ha våra barn...

Forts. fr. sid. 11.

ett läger, kunde Irén efter en skilsmässa på mer än tre månader återförenas med far, mor och lillasyster. Under hela denna tid hade föräldrarna inte vetat någonting om dotterns öde. Någon hade sagt att man sett henne delta i gatustriderna, någon sade sig ha sett hennes döda kropp. Hur hemska dessa tre månader av ovisshet var för föräldrarna vet väl endast den som själv upplevt något liknande. Men Iréns mamma vet och tusentals andra ungerska mödrar.

Alltjämt är det många föräldrar som lever i ovisshet om var deras barn finns. Men många har efter hand, antingen genom barnen själva eller genom Röda korsets efterforskningscentral, fått kontakt med sina barn. En särskild kommitté har bildats i Ungern för att hjälpa de föräldrar som vill ha sina barn tillbaka. Vår delegation sammanträffade med några representanter för denna kommitté, däribland ordföranden, profes-

»Lämna mej i fred, fluga», bad mannen.

»Jag lämnar dej inte i fred», surrade flugan. »Varför har du drivit med mej och skickat mej ut att leta efter överflödiga svansar? Jag har frågat alla djuren — alla behöver de sin svans.»

Mannen insåg att han inte kunde värja sej mot flugan — hon var alltför efterhängsen.

Han tänkte en stund och sade sedan:

»Fluga, fluga, där på gården står en ko. Fråga du henne vad hon har sin svans till.»

»För all del», sade flugan, »jag kan fråga kon också. Men om hon inte ger mej sin svans så ska jeg plåga ihjäl dej.»

Flugan flög ut genom fönstret, satte sej på kons rygg och började surra och fråga:

»Kossa, kossa, vad använder du din svans till? Kossa, kossa, vad har du svansen till?»

Kon teg och teg, men så plötsligt piskade hon till med svansen över ryggen — och träffade flugan.

Flugan föll ner på marken — livlös.

»Det var rätt åt dej, fluga, du ska inte vara skamlig mot människorna och inte heller mot djuren.»

sor **Gegessi Kis**. Han berättade att många minderåriga flyktingar befinner sig i länder vars myndigheter vägrar dem att återvända. I sådana fall kommer kommittén att bistå föräldrarna med juridisk hjälp. I andra fall kan det hända att barnens återresa strandar på ekonomiska svårigheter — även här söker man organisera hjälp.

Vi träffade också samman med flera av dessa olyckliga mödrar som har sina barn utomlands. Jag tänker särskilt på Józsefné Gulrich, hon hade tre söner, den äldste och den yngste hade lämnat landet i november. Den yngste var bara 13 år och han befann sig nu i Schweiz, den äldste hade hamnat i Danmark. 13-åringen hade skrivit hem och sagt att han ville komma tillbaka. Det är naturligt om hennes ängslan var störst för honom — han är ju ännu bara ett barn — men visst gällde hennes tårar även 18-åringen.

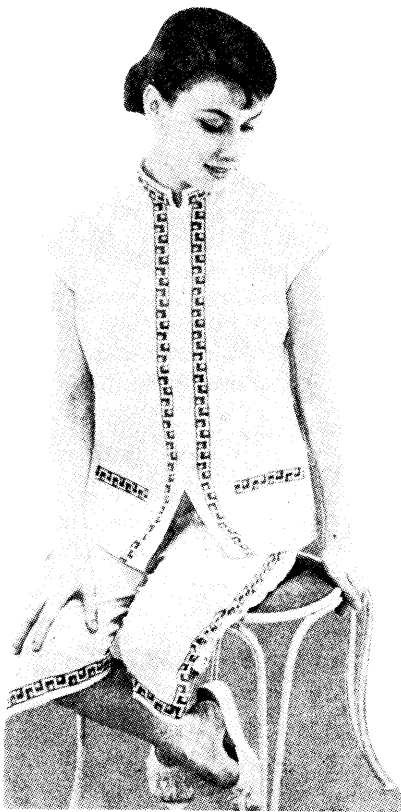
Strax före jul hade en annan mor — Tiborné Vas — genom Röda korset fått veta att hennes ende son befann sig i Frankrike. Han hade senare skrivit hem att han ville tillbaka och föräldrarna hade i februari deponerat hans färdbiljett hos den ungerska legationen i Paris. Men de franska myndigheterna vägrar honom, liksom alla andra minderåriga flyktingar att återvända.

Detta är ett av de svåraste problemen för många ungerska föräldrar. Här måste den allmänna opinionen säga ifrån. Inga myndigheter i världen bör väl få frånta en far och en mor rätten till sina barn.

Men vad var då den psykologiska bakgrunden till att den ungerska ungdomen i så stor utsträckning handlade som den gjorde? Ja, den frågan ställde vi till många som vi mötte. Svaren skiftade. Några ungdomar som vi talade med menade att ungdomen hade mera bråttom när det gällde demokratiseringsprocessen. När kritiken sedan tilltog mot regeringen var ungdomen snar att engagera sig och många hamnade sedan på fel sida.

Några mödrar menade att en stor del av skulden var att söka i hemmen. De flesta mödrar har förvärvsarbete, många är aktiva inom fackföreningen, inom partiet, kvinnorrörelsen eller någon annan organisation och så blir det inte någon tid över att ägna barnen och familjen. I en del fall hade ungdomarna påverkats

Piratbyxan

i en modell som också den lite äldre kan lägga sig till med utan att känna sej fjollig presenteras i denna vackra idé till pyjamas. Byxorna når ett stycke nedanför knät och har slits i sidorna, precis som kinesiskans dräkt som fått tjäna som idégivare. Den raka jackan med sin lilla kineskrage är enkel och lättstruken och de påstickade banden ger en utsökt prydnadseffekt åt denna moderna nattdräkt.

direkt av atmosfären i hemmet. Det kunde hända att far och mor var lojala mot regimen så länge de var på arbetsplatsen men väl inom hemmets fyra väggar förde de ett annat språk. Därtill kommer den frenetiska propagandan i »Radio free Europe» som i enbart sköna färger målade förhållandena i Västeuropa. Det faktum att landets gränser varit slutna i 12 år och nu plötsligt öppnades lockade många att ta chansen för att se något av omvärlden.

Många som lämnade landet när allt var kaos hade säkert inte för avsikt att stanna borta för alltid. Det är inte lätt att omplanteras i helt ny miljö och för de minderåriga betydde hemmet och familjens närhet mycket för deras fortsatta utveckling. Och det är därför främst för

Livet pulserar på nytt...

Forts. fr. sid. 10.

redan solbrända pojkar. Den unga lärarinnan frågade, svaren kom snabbt, några svårigheter när det gällde att koncentrera sig på uppgifterna kunde inte märkas. En av pojkarna läste ett poem med stor säkerhet och stark inlevelse.

För närvarande pågår mycket om-

Engelsk brodyr

är just nu väldigt modern igen. Hur förtjusande den kan vara inte endast till styva underkjolar eller nattlinnen från den tid då mormor var ung berättar den här lilla blusen. Den är inte svår att kopiera — den som har gott om tid och är intresserad för broderi kanske till och med syr den själv. Den knäppes i ryggen och det smala sammetsbandet träs igenom broderade hål. Under en dräkt är den förtjusande också på den som har ungdomen bakom sej.

barnens egen skull som de ungerska mödrarna vädjar om hjälp. Barnen behöver sin far och mor. Deras vädjan ska inte förklinga ohörd. Kvinnoopinionen världen över kommer att ge de ungerska mödrarna det stöd och den hjälp de behöver. Kvinnornas internationella solidaritet är stark, den är en kraft att räkna med.

fattande diskussioner om skolundervisningens fortsatta uppläggning. Nya läroböcker och läroplaner håller på att utarbetas inför höstterminen. Pedagogerna har fått ökade möjligheter att anpassa undervisningen till former som de anser vara de bästa med hänsyn till elevernas förståelse.

Vad det gäller barnen själva och deras utveckling, så hoppas pedagogerna mycket på hemmen. Får barnen lugn och ro i hemmet utvecklas de som regel till lugna och harmoniska människor. Barn tänker inte självständigt, de hämtar sina tankar och föreställningar ur de vuxnas värld. Barn är snabba att fånga upp intryck, men dessa kan fort förflyktigas om nya och andra intryck kommer i stället. Sommaren med ferier och lantvistelse kommer säkert att göra barnen gott, det kommer att hjälpa dem att glömma de fruktansvärda dagarna i oktober—november.

I de diskussioner vi hade med kvinnorna på den textilfabrik vi besökte, liksom vid mötet med representanterna för kvinnorörelsen i Budapest, kom man gång på gång in på problemet om hemmets och familjens ansvar för barnen och ungdomen. Familjen måste vara det centrala — daghem, skolor och lekskolor är, hur bra de än är ordnade, bara institutioner som aldrig kan ersätta omvårdnaden inom familjen, de är och förblir ett komplement till hemmet.

Såväl regeringen som fackförklaringsrörelsen, och naturligtvis kvinnorna själva, försöker nu åstadkomma sådana betingelser att mödrarna får mera tid för barnen och familjen. Just nu genomföres en ny lag som tillförsäkrar alla mödrar med barn under 18 år rätt till 5 dagars arbetsvecka. Inom olika företag börjar man alltmer organisera inköpscentraler för såväl matvaror som andra förnödenheter, allt i syfte att öka de förvärvsarbetande kvinnornas fritid.

Förbättringar av skilda slag genomföres nu snabbt. Regeringen och det nya Ungerska Socialistiska Arbetarpartiet går i spetsen. Men kvinnorna själva, hur arbetar de för sina intressen?

På den frågan får sekreteraren i de ungerska kvinnornas nationalråd, **Eva Feher**, svara.

— Efter kriget hade vårt demokratiska kvinnoförbund stora fram-

Forts. å sid. 13

Litet om välluktens historia

Sedan årtusenden känner man konsten att göra parfymer. Redan på den sköna Cleopatras tid bar de rika egyptiskorna väskor fyllda med små doftkuler. Hur man framställde dem? Man rev väldoftande kåda till fint pulver, lät det ånga över eld, tillsatte honung och formade massan till små kuler. När i det tjugonde århundradet en tusenårig egyptisk gravkammare öppnades fann man bredvid mumien ett litet bord på vilket alla de doftande föremål låg som var outhärliga för en förnäm egyptiska. Det dröde inte länge förrän grekerna, som också visste att uppskatta vällukter, började överträffa sina läromästare i konsten att framställa parfymer. Romarna skaffade först sina doftvaror från Arabien och de använde dem till och med för sina hästar. Men när Arabien inte längre kunde täcka efterfrågan började man också i Rom framställa parfymer. Man köpte rosor, violer och an-

dra blommor i Grekland och Egypten. Men inte bara blommor utan också sekret från myskoxen kom till användning. Så småningom övergick man i Rom mer och mer till framställning av parfym i flytande form. Genom korstågen blev metoden känd i andra länder och Italien förblev under lång tid tongivande på området. Först under senare medeltiden övertröffades det av Frankrike. I landets södra delar uppstår vidsträckt blomsterodlingar, där tusentals människor sysselsättes. Den franska parfymen blir till ett begrepp — och Paris huvudcentral!

Naturligtvis började man efter hand framställa parfymer i andra länder, också i vårt land. Och i dag bär de flesta kvinnor — precis som en gång de förnäma egyptiskorna — parfymen med sig i väskan. Men i dag är den mest i flytande form och inte så sällan praktiskt emballerad i små plastflaskor med skruvlock...

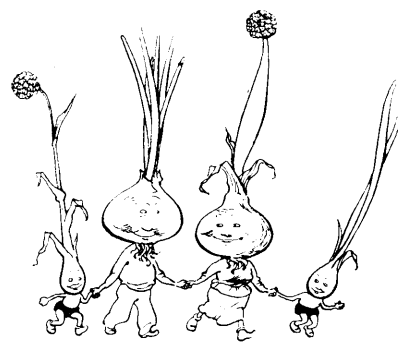
LÖK är nyttig MAT och god KRYDDA

Löken är en av våra bästa och mest använda kryddor, rik på värdefulla vitaminer. I sydliga och östeuropeiska länder spelar den en ännu större roll i matlagningen än hos oss, framför allt gäller det vitlöken som det svenska köket umgås ytterst försiktigt med — främst på grund av dess starka lukt får man väl anta. Hos våra inhemska råkostätare är den emellertid högt älskad på grund av sina värdefulla egenskaper. Att den också i sydeuropeiska och sydamerikanska länder med låg levnadsstandard spelar en stor roll som vitaminingivare får anses som säkert.

Men hos oss betraktas den som sagt i allmänhet med misstro och på sin höjd sträcker vi oss till vitlöks-smör på biffen eller en anings aning i en sallad. En helt annan ställning intar **gräslöken**, den givna kryddan till en av våra nationalrätter: spickesillen. För egen del minns vi som en av vår barndoms läckerheter smörgås med en skiva rökt skinka och massor av hackad gräslök över. Fanns det inte skinka — och den fattades oftast — så gick det bra med gräslök direkt på den med margarin bestrukna limpskivan. Ännu i dag smakar det lika gott.

Vet ni att gräslök är väldigt gott i **äggröra**? Det lärde vi oss i Norge, där äggröra framför allt serveras till rökt eller vindtorkad fårbog, en norsk läckerhet som spelar ungefär samma roll som den rökta skinkan i forna dagars visthusbodas hos oss: den räcker i månader och är utmärkt sommarmat, alltid färdig att ta till.

En annan norsk rätt där den kära gräslöken utgör förnämlig krydda är **fisksoppa**. I Bergen kokar man den på en fisk som kallas **pale** — så vitt vi vet lika okänd i Sverige som vår östersjöströmning i Norge. Det är en soppa som kan få det att vattnas i munnen på en. Här har ni receptet — till buljongen kan man använda såväl torsk som kolja eller vitling, för att inte tala om så förnämlig fisk som kummel eller gös.

Norsk fisksoppa

Man kokar först en del rensade och skivade rotsaker: ett par morötter, en palsternacka, en bit selleri och ett par purjolökar i kort spad tills det hela är mjukt (spadet skall också med i soppan). Fiskbuljongen tillsättes och man kan reda soppan en aning med mjöl. I en skål rör man så ut en äggula i en halv kopp grädd och under vispning hålles soppan över äggblandningen. Innan den serveras strör man hackad gräslök över.

Och så ett par lökrätter där vår vanliga gula lök är huvudingrediens.

Stuvad lök

(Lämpar sig till korv- och kött-rätter och till rökt skinka.)

5—6 gula lökar skalas, skäres i klyftor och kokas mjuka i saltat vatten. 2 msk margarin och 3 msk vetemjöl fräses samman och spådes med mjölk — ca 4 dl — tills man har en tjock sås. Den kokta löken röres ned och stuvningen avsmakas med salt. Man kan också med fördel tillsätta 2—3 msk riven ost.

Frityrkokt lök

Gör en smet på 1 ägg, 1 dl mjöl, en knapp dl mjölk och en nypa salt. Låt den svälla en stund. Skär 3 stora lökar i rätt tjocka skivor och dela upp dem i ringar. Doppa några lökringar åt gången i smeten och koka dem guldbruna i het olja. Låt dem rinna av på gråpapper och servera dem så heta som möjligt till stekt kött eller lever. De passar också utmärkt till smörgåsbordet.

Kokt purjolök är härlig serverad med rört smör, men man kan också stuva den och servera den till kallt kött eller skinka.

Stuvad purjolök

Skär 3—4 purjolökar rätt över i lagom bitar och fräs dem en stund i litet margarin i en kastrull. Späd med 2—3 dl gräddmjölk, salta och låt löken sakta koka under lock tills den är mjuk. Tag kastrullen av värmen, rör ned en uppvispad äggula och servera genast.

VID TVÅ VÄLLYCKADE MÖTEN

i Hälsingborg och Malmö i slutet av mars fick jag tillfälle stifta bekantskap med »sångjuntan» i Malmö SKV-avdelning — en uppfriskande bekantskap. Tänk ändå vad en liten sångkör kan göra mycket för att sätta stil på ett möte. Det blir stämning och glädje, sinnena blir mottagliga för det som bjuds i övrig underhållning och i föredrag, det blir lättare att få igång diskussionen — man blir helt enkelt vänligare stämd mot alla människor, trivs i gemenskapen. Sångjuntan i Malmö är förresten inte så liten — dussinet sångfåglar så när som på en, fast inte alla hade tillfälle närvara i Malmö då ovanstående bild togs. Säkert och med humor anger Linnéa Lindstrand tonen med gitarren i famnen.

V. S.

I NAMN AV 200 MILJONER

Den 18 mars sammanträdde i London underutskottet av FN:s nedrustningskommission till förhandlingar. Inför öppnandet av detta viktiga möte sände KDV:s ordförande, mme Eugénie Cotton, följande brev till utskottets ordförande:

I samma stund som underutskottet för nedrustning börjar ett nytt sammanträde gör jag mig till talesman för miljoner och åter miljoner kvinnor i alla länder som hyser innerliga förhoppningar om att ni skall ha framgång i ert arbete.

Kvinnorna vill freden; de vill inte något krig igen, som kräver så stora offer av dem och tillfogar dem så mycken smärta.

Just nu är de djupt oroade av att se hur den internationella spänningen växer och militärblockspolitiken lever upp igen.

I ord prisar regeringarna nedrustningen men i verkligheten intensifierar många av dem kapprustningen. Man går till och med så långt att

man åter beväpnar ett land som av de allierade i det senaste kriget avväpnades, vilket folken såg som ett första steg på vägen till allmän nedrustning. Allt flera atomvapen framställs och man fortsätter experimenten med kärnvapen, experiment som redan de sätter mänsklighetens normala liv i fara.

Det är bra om underutskottet för nedrustning känner folkens längtan. Därför betraktar jag det som min plikt att inför er ge uttryck för den fredsvilja som besjalar hundratals miljoner kvinnor och mödrar vilka är sammanslutna i Kvinnornas Demokratiska Världsförbund. Dessa kvinnor har inte glömt det andra världskrigets 40 miljoner döda. De riktar till underutskottet för nedrustning en enträgen vädjan om att vidta konkreta åtgärder för att komma fram till en verklig nedrustning. Alldeles särskilt ber de er att en överenskommelse måtte träffas om förbud mot atomvapnen och ofördröjligt inställande av proven med kärnvapen.

E. COTTON

ordförande i Kvinnornas Demokratiska Världsförbund.

Svenska Kvinnors Vänsterförbund (SKV)

uppstod år 1931 och har utvecklats ur föreningen Frisinnade kvinnor, som bildades 1914. Det bygger på samarbete mellan olika åsiktsriktningar och har därvid alltid hävdat sin tro på kvinnornas särskilda uppgift för fredens sak och sin övertygelse att samhället måste omdanas till att motsvara även de kvinnliga medborgarnas behov.

SKV är sedan maj 1946 svensk sektion av Kvinnornas Demokratiska Världsförbund (KDV), som omfattar över 200 miljoner kvinnor i 80 länder. KDV och dess nationella organisationer kämpar för att vinna och praktiskt förverkliga **kvinnornas rättigheter**: rätt att rösta och att väljas, rätt till arbete, till lika lön för lika arbete och till befordran; rätt till undervisning och yrkesutbildning och till social trygghet för moder och barn.

KDV och dess nationella organisationer kämpar för att tillförsäkra **alla barn ett lyckligt liv i trygghet**; undervisning och goda bostäder, hälsovård, sund litteratur, goda fritidssysselsättningar. KDV vill samla all världens kvinnor oberoende av hemort, ras och livsåskådning till försvar av freden.

Tidningen VI KVINNOR
i demokratiskt världsförbund

Utgivare: Andrea Andreen
Redaktionskommitté:
Valborg Svensson, Birgit Ehrén

Utkommer med nio nr pr år.
Prenumerationspris pr år: Kr. 4:50
Lösnummer 50 öre (kommissionärer antagas).

Postgiro: 513 23. Box 180 73
Stockholm 18
Svenska Kvinnors Vänsterförbund
Förbundsstyrelsens lokaler är
belägna i Kungsgatan 79,
Stockholm. Tel. 53 19 61

Tr. a. b. Plantryck, Sthlm 1957